

blízkým příslušníkům usmrčeného nebo těžce zraněného. V případě tělesného poškození²¹⁹ se výše peněžitého zadostiučinění odvíjí od utrpení oběti a poškození jejího tělesného a duševního zdraví. Zmírňovací klauzule umožňuje ve výjimečných případech redukcí náhrady škody.

9. 2. Úprava institutu ochrany osobnosti fyzické osoby

De lege ferenda jsou dvě možnosti, jak upravit institut ochrany osobnosti fyzické osoby. A to buď zahrnout všechna protiprávní jednání (újmu, škodu) pod pojem škoda a systematicky ji zařadit na konec občanského zákoníku, kdy k projednání budou příslušné okresní soudy, anebo ponechat institut ochrany osobnosti v úvodních ustanoveních občanského zákoníku. K rozhodování sporů by byly příslušné krajské soudy a do jejich působnosti by se dále zahrnuje projednávání případů škod na zdraví. Spolu se zachováním volné úvahy soudů, vztahem k Listině základních práv a svobod představuje druhé směřování progresivnější a pružnější cestu k zachování a rozšiřování důkladnější a širší ochrany lidských práv.

Víceméně slovní otázkou je problém, zda chápat peněžité zadostiučinění jako specifický typ škody, jak je chápáno ve většině západních zemí a nebo ponechat pro dva odlišné instituty dva odlišné pojmy. Není však vhodné upravit peněžité zadostiučinění společně se škodami, protože se vystavíme nebezpečí, že by tento institut „ztratil svůj zvláštní charakter a vztah k základním právům a zejména by mohlo docházet k jeho nenápadnému výkladovému omezování (není škoda = není nárok).“²²⁰

Přínosné by bylo rozšíření náhrady nemajetkové újmy i na další případy než dosavadní.

10. Závěr

Současná úprava morální a materiální satisfakce je nepřehledná. Na jedné straně se jednotlivé instituty překrývají, na straně druhé však v mnohých zákonných úpravách stále chybí. Je tedy na zákonodárci, aby napravit tento nežádoucí stav a zakotvil institut satisfakce tam, kde se jeví jako opodstatněný a žádoucí a umožnil tak poškozenému, aby mohl účinně bránit svá práva proti neoprávněnému zásahu do jeho osobnosti. To bude odpovídat požadavkům demokratického

219 Náleží i tomu, kdo upadne do bezvědomí.

220 Wergeld III. - jak dál? <http://jinepravo.blogspot.com/2008/06/wergeld-iii-jak-dl.html>

právního státu a zajištění plné ochrany osobnosti fyzické osoby.

Lze konstatovat, že ochrana osobnosti fyzické osoby v českém právním řádu je na dobré úrovni. Dotčené fyzické osobě se dostává poměrně široké možnosti uplatnění práva na její ochranu. Především úprava v občanském zákoníku se etablovala na důležitý základní kámen, od kterého se odvíjí další prostředky ochrany práva fyzické osoby. Po listopadu 1989 došlo v této oblasti k významným změnám, které podtrhují demokratické uspořádání České republiky. Významným způsobem vzrostla judikatura obecných soudů a Ústavního soudu. Od prvních nesmělých krůčků až po velmi obsahlé a interpretačně cenné výklady jednotlivých institutů a jejich vzájemných souvislostí. Ochrana osobnosti byla též významně propracována akademickou obcí, jmenovitě prof. JUDr. Jiřím Švestkou, DrSc. Problematika ochrany osobnosti fyzické osoby se také dostala do širšího povědomí laické veřejnosti, která již neztrácí ostych a je připravena bránit svá dotčená práva.